

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
TÜRKİYE İŞ KURUMU

**2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI
ARAŞTIRMASI**

TR 90 (TRABZON, ORDU,
GİRESUN, RİZE, ARTVİN VE
GÜMÜŞHANE) BÖLGESİ RAPORU

İçindekiler

TABLolar LİSTESİ	2
GRAFİKLER LİSTESİ	3
GİRİŞ	4
2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI	5
TR 90 (TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN VE GÜMÜŞHANE) BÖLGESİ RAPORU	5
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM.....	6
AÇIK İŞLER.....	11
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER.....	18
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ	20
SONUÇ	24

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 : Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı	6
Tablo 2 : Sektörlere Göre İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma, Part time Çalışma ve İhracat Yapma Durumu	7
Tablo 3 :Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları	8
Tablo 4 :En Fazla Çalışanı Olan Meslekler	9
Tablo 5: Sektörlere Göre Toplam Açık İş Sayısı	11
Tablo 6: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı	12
Tablo 7: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi.....	13
Tablo 8: En Çok Açık İş Olan Meslekler	15
Tablo 9: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması	17
Tablo 10: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	18
Tablo 11: En Fazla Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	19
Tablo 12: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi	20
Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi	22
Tablo 14: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler	22
Tablo 15: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri	22

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları.....	10
Grafik 2: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi	14
Grafik 3: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı	14
Grafik 4: Açık İş Sayısına Göre En Fazla Talep Edilen İlk 5 Beceri	16
Grafik 5: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı	19

GİRİŞ

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasasının ihtiyaçlarını belirlemek oldukça önemlidir. 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nda İŞKUR'a verilen görevlere istinaden işgücü piyasasının nabzını tutmak, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak, seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla İŞKUR tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Farklı yöntemler kullanılarak 2007'den beri süregelen araştırmalar 2011 yılının ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle yürütülmektedir.

Araştırmanın temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen sektörel ve mesleki değişim ile gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR'un yanı sıra diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamak ve mesleki eğitim planlamasının ihtiyaca uygun olması için veri sağlamaktır.

2017 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 11.993'ü 2-9 istihdamlı; 5.535'i 10-19 istihdamlı ve 73.221'i ise 20+ istihdamlı olmak üzere toplam 90.749 işyeri, 3 Nisan-5 Mayıs 2017 tarihleri arasında yüzyüze ziyaret edilmiştir. 77 ilde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin tamamı, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir ve Bursa) 2-9 ve 10-19 istihdamlı işyerleri, örneklem yöntemiyle sadece Türkiye genelini tahmin edecek şekilde çalışma kapsamındadır.

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında elde edilen veriler neticesinde Türkiye geneli, 81 il düzeyi, bölge ve sektör raporları elde edilmektedir.

Bu çalışma, 2017 yılı itibarıyla sektörel olarak da yayınlanacak İPA raporlarının TR90 bölgesini, yani Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane illerini içeren temel bir rapor olacaktır. Bu kapsamda bölge verileri ile Türkiye verileri karşılaştırılarak, bölgenin ülke geneli ile ayrışan ve ortak olan yanları ortaya koyulacaktır.

2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

TR 90 (TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN VE GÜMÜŞHANE) BÖLGESİ RAPORU

TÜİK tarafından İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması üç düzeyden meydana gelmektedir. 1. Düzey 12 bölgeden, 2. Düzey 26 bölgeden, 3. Düzey ise 81 ilin tamamından oluşmaktadır. 1. ve 2. Düzey bölgeler içerisindeki iller belirlenirken coğrafi konum, sosyo-ekonomik yapı açısından benzerlikler gibi faktörler ön planda olmaktadır. Bu kapsamda Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane'yi kapsayan TR90 bölgesi 2. Düzey Bölge Birimleri Sınıflaması grubunda yer alan 26 bölgeden bir tanesidir.

Türkiye İş Kurumu tarafından her yıl bir kez düzenli olarak gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması (İPA) çalışması; 81 il düzeyinde 2-9, 10-19 ve 20+ çalışanı olan işyerlerine yönelik Mevcut Çalışan, Açık İş, Temininde Güçlük Çekilen Meslekler ve Gelecek Dönem İstihdam Beklentileri gibi temel soruların yanında konjonktürel durumlara yönelik esnek sorularla harmanlanmış bir işgücü piyasası talep araştırmasıdır. Çalışma kapsamında elde edilen veriler neticesinde Türkiye geneli, 81 il düzeyi, bölge ve sektör raporları elde edilmektedir.

TR90 bölgesi 2016 yılı TÜİK verilerine göre 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus 2 milyon 1 bin nüfusa sahip olup; işgücüne katılma oranı yüzde 54,4, işsizlik oranı yüzde 4,5, istihdam oranı ise yüzde 52 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde ise 2016 yılında işgücüne katılım oranı yüzde 52, işsizlik oranı yüzde 10,9, istihdam oranı ise yüzde 46,3 olarak gerçekleşmiştir. TR90 bölgesinde Türkiye geneline göre işgücüne katılma oranı ve istihdam oranı daha yüksek olup, işsizlik oranı ise daha düşüktür. TR90 bölgesinde TÜİK tarafından 2016 yılı için yayınlanan iktisadi faaliyet kollarına göre istihdam edilenlerin yüzde 42,2'si tarımda, 15,5'i sanayide, yüzde 42,2'si ise hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Türkiye genelinde ise istihdam edilenlerin yüzde 19,5'i tarım, yüzde 26,8'i sanayi ve yüzde 53,7'si hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Dolayısıyla TR90 bölgesinde Türkiye geneline göre sanayide ve hizmetler sektörlerinde istihdam edilenlerin oranı düşük, tarımda istihdam edilenlerin oranı ise yüksektir.

İPA çalışmasında tarım sektörü kapsam dışında olduğundan bu verilerin TÜİK verileri ile kıyaslamasının yapılması mümkün gözükmemektedir.

2017 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında Türkiye genelinde 1 milyon 111 bin 226 işyerine yönelik veri derlenmiştir. 1 milyon 111 bin 226 işyerinde 10 milyon 242 bin 294 çalışan tespit edilmiştir.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

2017 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında TR 90 bölgesinde 20+ istihdamlı 2 bin 341 işyeri için veri derlenmiş olup, bu işyerlerinde toplam 98 bin 943 çalışan tespit edilmiştir.

Tablo 1 : Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	İşyeri	Kadın	Erkek	Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	28	98	2.348	2.446
İmalat	409	10.121	16.087	26.209
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	20	108	1.272	1.380
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	7	109	1.119	1.228
İnşaat	632	1.028	14.979	16.007
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	545	4.866	12.170	17.036
Ulaştırma ve depolama	152	525	4.143	4.669
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	180	2.446	3.634	6.080
Bilgi ve iletişim	21	1.239	1.156	2.395
Finans ve sigorta faaliyetleri	12	138	112	250
Gayrimenkul faaliyetleri	3	24	33	57
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	59	262	917	1.179
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	124	3.915	8.108	12.023
Eğitim	56	918	711	1.629
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	51	3.143	1.753	4.895
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	15	18	596	614
Diğer hizmet faaliyetleri	28	216	630	846
TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN, GÜMÜŞHANE	2.341	29.175	69.768	98.943

Kaynak: 2017 İPA

2017 yılı İPA çalışması kapsamında Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane illerini kapsayan TR90 bölgesinde toplamda 2 bin 341 işyeri olduğu tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise toplam 99 bin 806 işyeri bulunmaktadır. TR90 bölgesinin toplam işyeri içerisindeki ağırlığı yüzde 2,3 olarak gerçekleşmiştir.

TR90 bölgesinde kadın çalışan sayısı 29 bin 175 kişi, erkek çalışan sayısı 69 bin 768 kişi ve toplam çalışan sayısı 98 bin 943 kişi olarak gerçekleşmiştir. Kadın çalışanların toplam çalışana oranı 29,5 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 33,2 olarak gerçekleşmiştir. Bölgede kadınlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalıştığı ve bu sektör İPA kapsamı dışında kaldığı için toplam çalışan sayısı içinde kadınların ağırlığı az görünmektedir. Kadınlar; Bilgi ve iletişim, Finans ve sigorta faaliyetleri, Eğitim ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde erkeklerden daha fazla sayıda çalışana sahiplerdir.

TR90 bölgesinde en fazla işyeri sayısı sırasıyla İnşaat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İmalat sektörlerinde gerçekleşmiştir. En fazla çalışan sayısında da yine bu üç sektör en başta yer almaktadır. Türkiye genelinde de bu üç sektör sıralama farklı olsa da en başta yer almaktadır.

Tablo 2 : Sektörlere Göre İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma, Part time Çalışma ve İhracat Yapma Durumu

Sektörler	Vardiya	İhracat	Part-Time
Madencilik ve taş ocakçılığı	39,3%	28,6%	3,6%
İmalat	35,8%	31,7%	4,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	69,6%	0,0%	14,9%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	71,4%	0,0%	14,3%
İnşaat	7,7%	1,5%	2,3%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	30,1%	9,2%	6,1%
Ulaştırma ve depolama	17,1%	13,5%	15,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	63,7%	0,6%	15,7%
Bilgi ve iletişim	38,4%	0,0%	14,2%
Finans ve sigorta faaliyetleri	16,5%	8,3%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	66,7%	0,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	10,3%	3,4%	8,9%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	42,5%	0,0%	10,0%
Eğitim	7,8%	0,0%	22,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	36,1%	0,0%	18,3%
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	6,7%	0,0%	6,7%
Diğer hizmet faaliyetleri	10,8%	0,0%	0,0%
TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN, GÜMÜŞHANE	26,8%	9,5%	7,1%

Kaynak: 2017 İPA

TR90 bölgesinde işyerlerinde Vardiya, İhracat ve Part-Time durumlarını incelediğimizde, toplam işyerlerinin yüzde 26,8'inin vardiyalı çalışma yaptığı, yüzde 9,5'inin ihracat yaptığı ve yüzde 7,1'inin part-time çalışma düzenlediği tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise işyerlerinin yüzde 12'sinin vardiyalı çalışma yaptığı, yüzde 11,1'inin ihracat yaptığı ve yüzde 5,3'ünün de part-time çalışma yaptığı gözlenmektedir. Bölgede, Türkiye geneline kıyasla Vardiya ve Part-Time çalışmanın daha fazla, ihracat durumunun ise daha düşük bir oranda kullanıldığı gözlenmektedir.

Bölgede sektörel bazda en fazla vardiyalı çalışma Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri (%71,4), Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı (%69,6) ve Gayrimenkul faaliyetleri (%66,7) yer almaktadır. Türkiye genelinde ise bu sektörler yüzde 56,5 ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, yüzde 28,7 ile Madencilik ve taş ocakçılığı ve

yüzde 25,7 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri olarak sıralanmıştır. Türkiye geneli ile bölgenin ilk üç sıralamalarında Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü ortaktır.

Bölgede en fazla ihracat yapan sektörler yüzde 31,7 ile İmalat, yüzde 28,6 ile Madencilik ve taş ocakçılığı ve yüzde 13,5 ile Ulaştırma ve depolama sektörleridir. Türkiye genelinde ise bu sektörler yüzde 33,4 ile Madencilik ve taş ocakçılığı, yüzde 31,3 ile İmalat ve yüzde 10,7 ile Toptan ve perakende ticaret sektörleri şeklinde gerçekleşmiştir. Türkiye geneli ile bölgenin ilk üç sektör sıralamalarında Madencilik ve taş ocakçılığı ile İmalat ortak sektörlerdir.

En fazla part-time çalışana olan işyerlerine sahip sektörler ise yüzde 22,3 ile Eğitim, yüzde 18,3 ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve yüzde 15,8 ile Ulaştırma ve depolama sektörleridir. Türkiye genelinde ise bu sektörler yüzde 30 ile Eğitim, yüzde 21,2 ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım ve yüzde 18,4 ile Diğer hizmet faaliyetleri şeklinde gerçekleşmektedir. Part-time çalışmada Türkiye genelinde ve bölgede Eğitim sektörü birinci sırada yer alarak ön plana çıkmaktadır.

Tablo 3 :Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Sektörler	Erkek	Kadın	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	4.445	4.954	9.399
Hizmet ve Satış Elemanları	8.570	4.538	13.108
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	16.973	6.653	23.626
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	220	94	313
Profesyonel Meslek Mensupları	3.973	3.220	7.193
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	13.042	2.186	15.229
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	6.897	1.842	8.739
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	14.303	5.369	19.673
Yöneticiler	1.344	320	1.664
TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN, GÜMÜŞHANE	69.768	29.175	98.943

Kaynak: 2017 İPA

Bölgede toplam çalışanların yüzde 23,9'u Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, yüzde 19,9'u Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ve yüzde 15,4'ü Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer almaktadır. Türkiye genelinde ise toplam çalışanların yüzde 19,3'ü Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, yüzde 16,5'i Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve yüzde 16,4 Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda yer almaktadır. TR90 bölgesinde ve Türkiye genelinde en fazla çalışanlar Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ve Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek gruplarında yer almaktadır.

Bölgede erkek çalışanların en fazla olduğu meslek grubu yüzde 23,9 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler olurken, Türkiye genelinde ise yüzde 21,7 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu ilk sırada yer almaktadır.

Bölgede kadın çalışanların en fazla olduğu meslek grubu yüzde 26 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olurken, Türkiye genelinde ise yüzde 18,5 ile Profesyonel Meslek Mensupları ilk sırada yer almaktadır.

Bölgede çalışanların Türkiye Geneline göre Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde daha fazla çalıştıkları görülmektedir.

Tablo 4 :En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

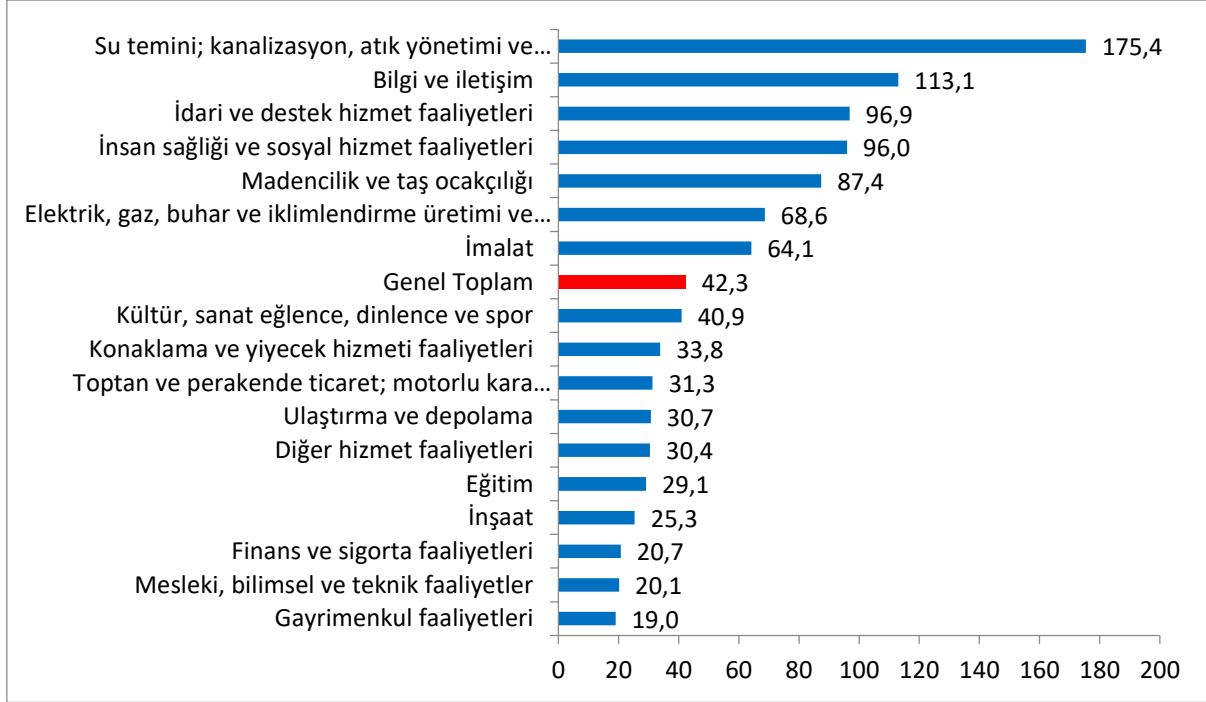
Kadın	Erkek	Genel
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi
Makineci (Dikiş)	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Fındık İşleme İşçisi	Şoför-Yük Taşıma	Şoför-Yük Taşıma
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (İnşaat)	Makineci (Dikiş)
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Satış Danışmanı	Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı
Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı	Büro Memuru (Genel)
Hemşire	Büro Memuru (Genel)	Garson (Servis Elemanı)
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	İnşaat İşçisi	Güvenlik Görevlisi
Diğer Başka Yerde Sınıflandırılmamış Baskı İşçileri	İş Makineleri Operatörü	Fındık İşleme İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Pazarlamacı	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş
Aşçı	Tır-Çekici Şoförü	Aşçı
Ön Muhasebeci	Makineci (Dikiş)	Muhasebeci
Muhasebeci	Şoför (Yolcu Taşıma)	Pazarlamacı
Müşteri Temsilcisi	Kamyon Şoförü	Büro İşçisi
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Büro İşçisi	İnşaat İşçisi
Kasiyer	Sıvacı	Beden İşçisi (Temizlik)
Sekreter	Beden İşçisi (Temizlik)	İş Makineleri Operatörü
Konfeksiyon İşçisi	Elektrik Teknikeri	Ön Muhasebeci
Bilgi İşlem Destek Elemanı	Betonarme Demircisi	Tır-Çekici Şoförü

Kaynak: 2017 İPA

TR90 bölgesinde en fazla çalışanı olan meslek kadınlarda sırasıyla Temizlik Görevlisi, Makineci (Dikiş) ve Fındık İşleme İşçisi; erkeklerde Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi ve Şoför-Yük Taşıma; genelde ise Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Şoför-Yük Taşıma olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde en fazla çalışanı olan meslekler kadınlarda sırasıyla Temizlik Görevlisi, Büro Memuru (Genel)

ve Makineci (Dikiş); erkeklerde Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi; genel toplamda ise Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Güvenlik Görevlisi şeklinde sıralanmaktadır. Türkiye ile bölgedeki ilk 10 meslekten 8'i aynıdır. Erkeklerde 9 meslek ve kadınlarda ise 6 meslek aynıdır.

Grafik 1: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

Kaynak: 2017 İPA

TR90 bölgesinde ortalama çalışan sayısı en fazla olan sektör Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri (175,4) olurken, onu Bilgi ve iletişim (113,1) ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri (96,9) takip etmektedir. Bölge genelinin çalışan sayısı ortalaması ise 42,3 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde ise ortalama çalışan sayısı en fazla olan sektörler Finans ve sigorta faaliyetleri (218,5), Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı (114,6) ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri (95,2) şeklinde gerçekleşmiştir. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü hem bölgede hem de Türkiye’de ortalama çalışan sayıları en fazla olan ilk üç sektör sıralamasında yer almaktadır. Türkiye genelinde ortalama çalışan sayısı 57,1 olarak bölgedeki ortalama çalışan sayısının üzerinde olduğu gözlenmektedir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönlendirmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir. Bu bağlamda işgücü piyasasının talep tarafına ilişkin önemli bir gösterge olan açık işler, planlanan politikalar anlamında başvurulan önemli bir veri alanını teşkil etmektedir.

Araştırma kapsamındaki işyerlerine 2017 yılı 3 Nisan-5 Mayıs tarihleri arasında ziyaret gerçekleştirildiği zamanda açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. İşyerlerine bu soru kapsamında açık iş bulunan mesleklerin yanında bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranılan beceriler ve açık işlerini hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur.

Araştırma kapsamında TR 90 bölgesinde 2 bin 341 işyerinin yüzde 17,2'sinde çalışma döneminde açık iş olduğu tespit edilmiş olup bu rakam Türkiye Genelinde yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir, TR 90 bölgesinde toplam bin 922 kişilik açık iş olduğu bilgisi alınmıştır. Türkiye Genelinde ise 98 bin 290 kişilik açık iş olduğu bilgisi alınmıştır.

Tablo 5: Sektörlere Göre Toplam Açık İş Sayısı

Sektörler	Açık İş Sayısı
Madencilik ve taş ocakçılığı	25
İmalat	718
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	7
İnşaat	281
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	356
Ulaştırma ve depolama	111
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	158
Bilgi ve iletişim	191
Finans ve sigorta faaliyetleri	3
Gayrimenkul faaliyetleri	1
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	19
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	12
Eğitim	5
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	20
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	7
Diğer hizmet faaliyetleri	8
TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN, GÜMÜŞHANE	1.922

Kaynak: 2017 İPA

Sektörel bazda en fazla açık iş İmalat (718), Toptan ve Perakende Ticaret (356) ve İnşaat (281) şeklinde sıralanmaktadır. Bu üç sektördeki açık iş sayısı bölgedeki toplam açık işlerin %70,5 ini oluşturmaktadır.

Tablo 6: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN, GÜMÜŞHANE	1,9%	17,2%
Madencilik ve taş ocakçılığı	1,0%	3,6%
İmalat	2,7%	25,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,6%	28,6%
İnşaat	1,7%	12,7%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	2,0%	22,1%
Ulaştırma ve depolama	2,3%	10,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2,5%	26,1%
Bilgi ve iletişim	7,4%	14,2%
Finans ve sigorta faaliyetleri	1,2%	16,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	1,7%	33,3%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1,6%	13,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,1%	1,7%
Eğitim	0,3%	7,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,4%	20,3%
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	1,1%	13,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,9%	7,2%

Kaynak: 2017 İPA

TR90 bölgesinde açık iş oranı yüzde 1,9 olarak gerçekleşmiştir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektörler yüzde 7,4 ile Bilgi ve iletişim, yüzde 2,7 ile İmalat ve yüzde 2,5 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde açık iş oranı yüzde 1,7 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektörler yüzde 2,3 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, yüzde 2,1 ile İmalat ve yüzde 1,8 ile Gayrimenkul faaliyetleri olarak gerçekleşmiştir. İmalat ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri bölgede ve Türkiye’de açık iş oranı en fazla olan ilk üç sektör arasında yer almaktadır.

Sektörlerin kendi içerisinde en fazla açık işi olan işyeri oranı yüzde 33,3 ile Gayrimenkul faaliyetleri, yüzde 28,6 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ve yüzde 26,1 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri şeklinde sıralanmaktadır. Bölgenin ortalaması ise yüzde 17,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu bölgedeki her 100 işyerinden 17’sinin açık işi bulunmaktadır. Türkiye genelinde sektörlerin kendi içerisinde en fazla açık işi olan işyeri oranı yüzde 25,9 ile İmalat, yüzde 23,2 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve yüzde 19,8 ile Bilgi ve iletişim şeklinde sıralanmaktadır.

Türkiye genelinin ortalaması ise yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir. Bölge genelindeki açık işi olan işyeri oranı Türkiye geneli ile aynı olduğu gözlenmektedir.

Tablo 7: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi/Cinsiyet	Kadın	Erkek	Herhangi bir cinsiyet tercihi yok	Genel
Çıraklık Eğitimi	0,0%	0,4%	0,4%	0,4%
Lise altı	14,2%	25,5%	11,8%	19,2%
Genel lise	34,6%	7,6%	43,0%	23,8%
Meslek lisesi	5,4%	7,7%	2,3%	5,4%
Meslek yüksekokulu	3,2%	4,1%	1,1%	2,9%
Lisans	2,9%	2,8%	5,2%	3,7%
Lisansüstü	0,6%	0,0%	0,7%	0,3%
Eğitim düzeyi önemli değil	38,8%	51,9%	35,3%	44,3%
TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN, GÜMÜŞHANE	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

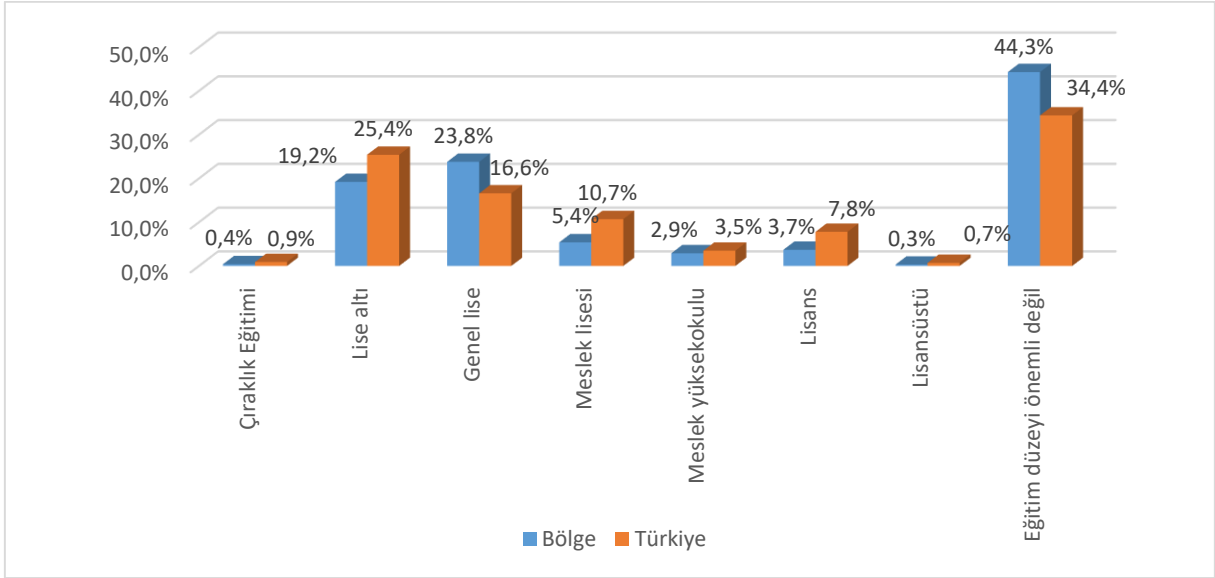
Kaynak: 2017 İPA

Bölgede açık işlerin yüzde 9’unda kadınlar tercih edilirken, yüzde 52,3’ünde erkekler tercih edilmiştir. Bu oran cinsiyet tercihi önemli değil diyen işyerlerinde ise yüzde 38,7’dir. Bölgede açık işlerde cinsiyet tercihinin göre eğitim düzeyi verilerini incelediğimizde; açık işlerinde kadınların tercih edildiği mesleklerde kadınların yüzde 38,8’inin eğitim düzeyi önemli değil, yüzde 34,6’sının Genel lise ve yüzde 14,2’sinin Lise altı eğitim düzeyinin tercih edildiği görülmektedir. Türkiye genelinde ise yüzde 35,3 eğitim düzeyi önemli değil ve yüzde 25,5 Genel Lise eğitim düzeyinin tercih edildiği gözlenmektedir.

Bölgede işverenlerin sadece erkek işgücü talep ettiği açık işlerinin yüzde 51,9’unda herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir. Bu oranı yüzde 25,5 Lise altı yüzde 7,7 ile Meslek Lisesi izlemiştir. Erkeklerde her 2 kişiden 1’inde eğitim düzeyi önemli değil olarak işaretlenmiştir. Türkiye genelinde ise erkeklerin yüzde 36,9’u eğitim düzeyi önemli değil yüzde 30,2’u Lise altı ve yüzde 15,3 Meslek lisesi eğitim düzeyi tercih edilmiştir. Açık işlerde cinsiyet tercihi erkek olan işyerlerinde hem bölgede hem Türkiye’de en fazla eğitim düzeyi önemli değil olarak işaretlendiği görülmektedir.

Herhangi bir cinsiyet tercihi yok işyerlerinin yüzde 43’ü Genel lise, yüzde 35,3’ü eğitim düzeyi önemli değil derken ve yüzde 11,8’i Lise altı tercihinde bulunmuşlardır. Türkiye genelinde ise herhangi bir cinsiyet tercihi yok işyerlerinin yüzde 30,6’sı eğitim düzeyi önemli değil, yüzde 21,9’u Lise altı ve yüzde 21,6’sı da Genel lise tercihinde bulunmuşlardır. Bölgede çoğunlukla Genel lise ve eğitim düzeyi önemli değil tercihinde bulunulurken, Türkiye genelinde ise en fazla eğitim düzeyi önemli değil ve lise altı tercihinde bulunulmuştur.

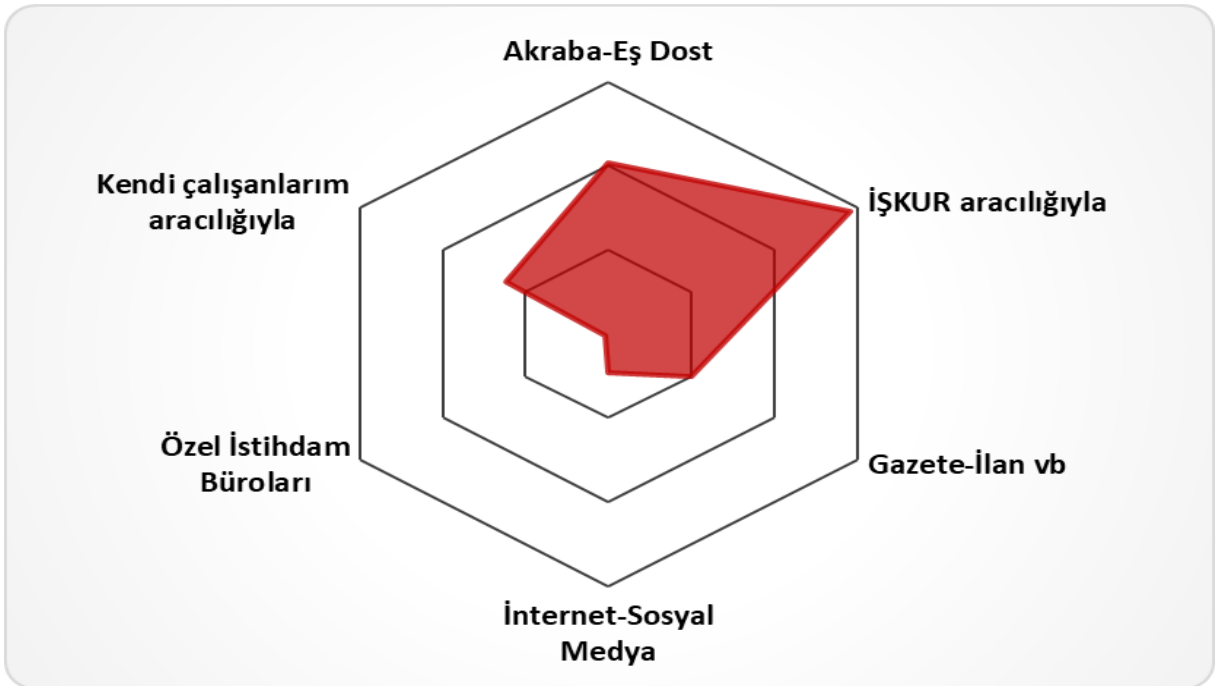
Grafik 2: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Kaynak: 2017 İPA

Açık işlerde talep edilen eğitim düzeylerinin Bölge ve Türkiye Geneli karşılaştırmasına bakılacak olursa; Bölgede yüzde 44,3 ile Eğitim düzeyi önemli değil , yüzde 23,8 ile Genel lise ve yüzde 19,2 ile Lise altı eğitim düzeyi tercih edilmektedir. Türkiye genelinde ise, Eğitim düzeyi önemli değil oranı yüzde 34,4 Genel lise eğitim düzeyi oranı yüzde 16,6 ve Lise altı eğitim düzeyi oranı yüzde 25,4 olarak gerçekleşmektedir.

Grafik 3: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Kaynak: 2017 İPA

Bölgede tespit edilen açık işlerin arama kanallarında en fazla yüzde 75,8 ile İŞKUR tercih edilirken, onu yüzde 53,1 ile Akraba-Eş Dost ve yüzde 32,3 ile Kendi çalışanlarım aracılığıyla izlemiştir. Özel İstihdam Büroları ise yüzde 1 ile en az tercih edilen arama kanalı olmuştur. Türkiye genelinde yüzde 61 ile İŞKUR tercih edilirken, onu yüzde 44,4 ile Akraba-Eş Dost ve yüzde 44,1 ile Kendi çalışanlarım aracılığıyla izlemiştir. Türkiye geneli ile bölgede ilk üç arama kanalı değişmezken, bölgede İŞKUR Türkiye geneline göre bariz bir şekilde daha fazla tercih edilmektedir.

Açık işler için en fazla bir arada kullanılan üç arama kanalı, Akraba-Eş Dost, İŞKUR aracılığıyla ve Kendi çalışanlarım aracılığıyla şeklindedir. Bölgede; Gazete-İlan vb. Arama kanalı vasıtasıyla aranan açık işlerin % 78'i aynı zamanda İŞKUR aracılığıyla da aranmaktadır. İŞKUR aracılığıyla ve Kendi çalışanlarım aracılığıyla arama kanallarının birlikte kullanıldığı her 100 açık işin 65'inde Akraba-Eş Dost arama kanalı da kullanılmıştır.

Tablo 8: En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın		Erkek		Herhangi bir cinsiyet tercihi yok	
Meslekler	Açık İş	Meslekler	Açık İş	Meslekler	Açık İş
Makineci (Dikiş)	50	Beden İşçisi (Genel)	205	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	150
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili)	15	Beden İşçisi (İnşaat)	61	Makineci (Dikiş)	134
Ön Muhasebeci	13	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	58	Garson (Servis Elemanı)	71
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine ile)	10	Mermer İşçisi	39	Beden İşçisi (Genel)	50
Temizlik Görevlisi	9	Elektrik Teknisyeni	34	İmal İşçisi	35
Satış Danışmanı	8	Garson (Servis Elemanı)	27	Müşteri Temsilcisi	30
Garson (Servis Elemanı)	8	Kamyon Şoförü	26	Servis Komisi	29
Kasiyer	6	Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	23	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	26
Sekreter	5	Elektrik Teknikeri	16	Satış Danışmanı	19
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	4	İş Makineleri Yağcısı	16	Satış Temsilcisi / Plasiyer	13
Diğer	43	Diğer	500	Diğer	186
Genel Toplam	174	Genel Toplam	1005	Genel Toplam	744

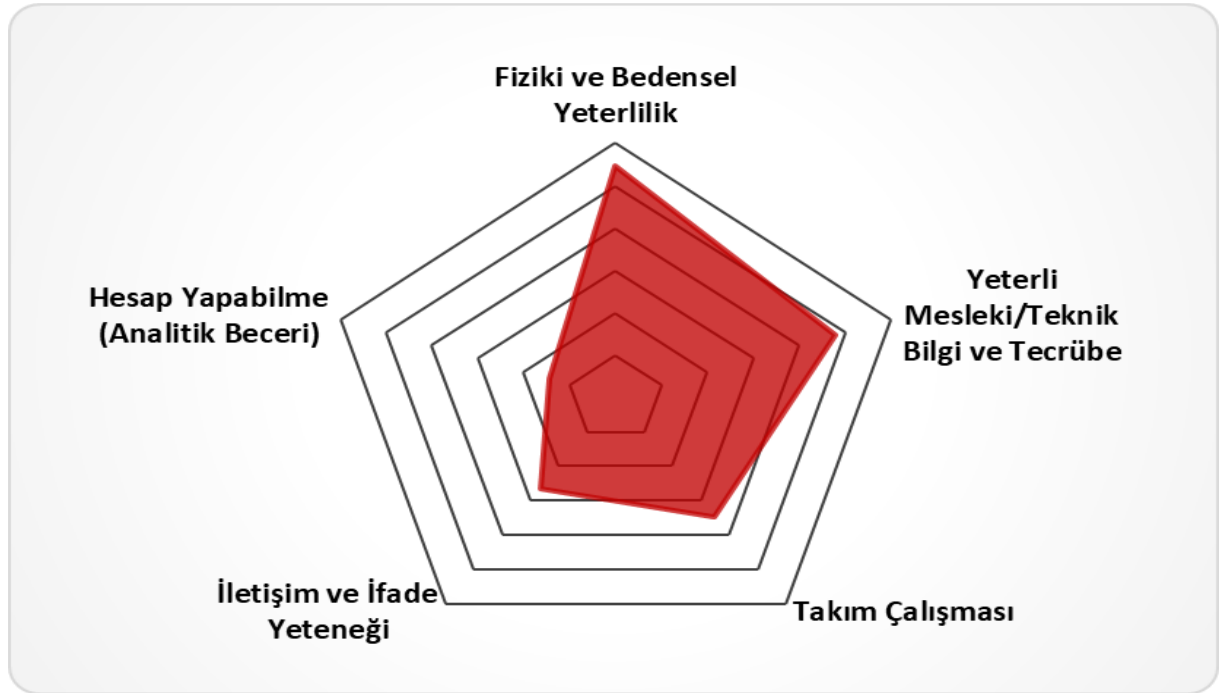
Kaynak: 2017 İPA

TR90 bölgesinde açık işlerde cinsiyet tercihi kadın olan işyerlerinde en fazla aranan meslekler Makineci (Dikiş), Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili), Ön Muhasebeci şeklindedir. Erkeklerde Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (İnşaat), Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) şeklinde,

herhangi bir cinsiyet tercihi yok seçeneğinde ise Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı, Makineci (Dikiş) ve Garson (Servis Elemanı) şeklinde sıralanmaktadır.

Türkiye genelinde açık işlerde cinsiyet tercihi kadın olan işyerlerinde en fazla aranan meslekler Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı ve Temizlik Görevlisi şeklindedir. Erkeklerde Beden İşçisi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı ve Şoför (Yolcu Taşıma) şeklinde, herhangi bir cinsiyet tercihi yok seçeneğinde ise Makineci (Dikiş), Organizasyon Sorumlusu ve Garson (Servis Elemanı) şeklinde sıralanmıştır. Kadın ve erkek tercihlerinde bölgedeki ve Türkiye'deki ilk sıradaki mesleklerin aynı olduğu gözlenmektedir.

Grafik 4: Açık İş Sayısına Göre En Fazla Talep Edilen İlk 5 Beceri

Kaynak: 2017 İPA

Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane (TR90) bölgesinde tespit edilen bin 922 açık iş için en fazla talep edilen beceri % 57 ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik. İkinci sırada % 50 ile Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe yer alırken, üçüncü sırada ise % 36 ile Takım Çalışması yer almaktadır.

Tablo 9: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Kadın	Erkek	Herhangi bir cinsiyet tercihi yok	Genel Toplam
Bilgisayar kullanımı	4	8	8	8
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	1	3	1
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	6	7	5	5
İletişim ve İfade Yeteneği	3	5	1	4
Proje Tabanlı Çalışma	9	6	9	9
Satış ve Pazarlama Becerisi	8	9	4	7
Sorun Çözme ve İnişiyatif Alabilme	7	4	7	6
Takım Çalışması	5	3	6	3
Yabancı Dil	10	10	10	10
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	2	2	2

Kaynak: 2017 İPA

Bölgede açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralamasının cinsiyete göre dağılımında ilk üç sıra kadınlarda, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve İletişim ve İfade Yeteneği olduğu görülmektedir. Erkeklerde, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması, Herhangi bir cinsiyet tercihi yok seçeneğinde, İletişim ve İfade Yeteneği, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Genel Toplamda ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması olduğu görülmektedir.

Türkiye genelinde açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralamasının cinsiyete göre dağılımında ilk üç sıra kadın, erkek ve herhangi bir cinsiyet tercihi yok seçeneklerinde aynı oldukları ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve İletişim ve Takım Çalışması olduğu görülmektedir.

Açık iş bilgisi tespit edilirken yetiştirilecek işgücünün niteliğinin belirlenmesi başka bir ifade ile etkin eşleştirme yapabilmek için doğru aktif işgücü politikalarının uygulanabilmesi için talep edilen açık işlerden istenilen becerilerin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda doğru politika üretebilmek adına hangi becerilerin birlikte arandığının tespitine yönelik Birliktelik Analizi yapılmıştır.

Toplam açık işler içerisinde en fazla bir arada talep edilen üç beceri, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Takım Çalışması ile Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir. Bölgede; Takım Çalışması becerisinin talep edildiği her 100 açık işin 71'inde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi de işverenler tarafından talep edilmektedir. Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) becerisi ile Satış ve Pazarlama Becerisinin birlikte istendiği açık işlerde % 86 oranla İletişim ve İfade Yeteneği de işverenler tarafından talep edilmiştir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

TR 90 bölgesinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinde işverenlere son 1 yıl içinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektiklerini ve bunun nedenleri sorulmuştur. Bu araştırma ile ulaştığımız mevcut istihdam sayısı ve işyerlerindeki açık iş pozisyonları kadar istihdam etmek isteyip de çeşitli sebeplerle aradığı işgücünü bulamaması hususunu da işgücü piyasası bilgisi için oldukça önemlidir. Bu bölümde TR 90 bölgesinde işverenlerin eleman temininde güçlük çekilen kişi sayıları meslek ayrıntısında incelenecektir.

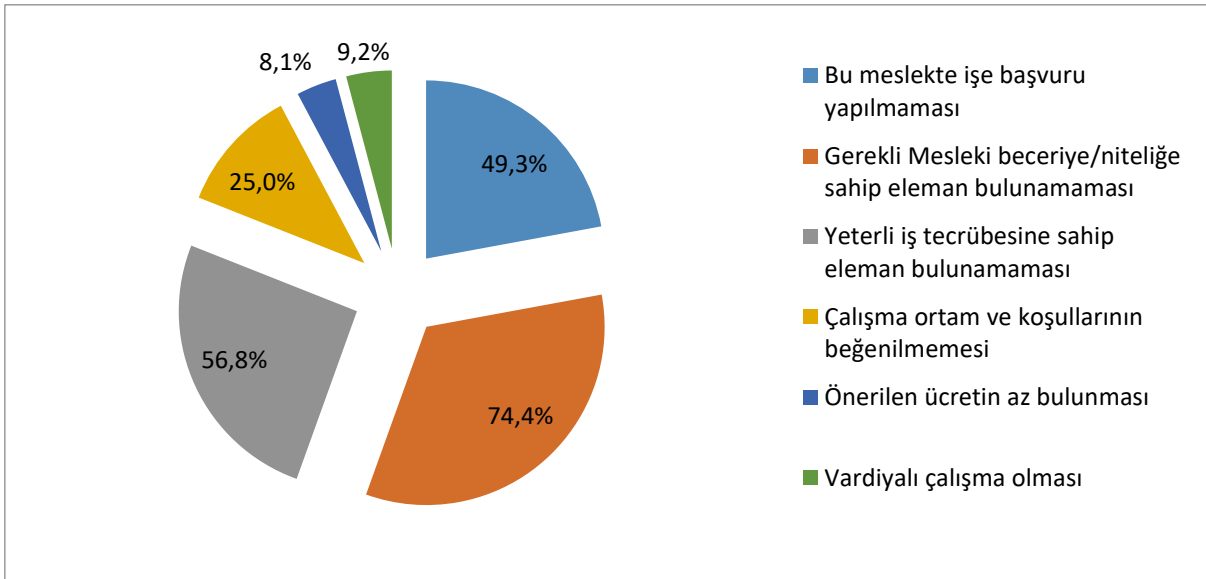
Tablo 10: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektör	TGÇM Sayısı	TGÇM İşyeri Sayısı	Türkiye Geneli TGÇM Sayısı	Türkiye Geneli TGÇM İşyeri Sayısı
Madencilik ve taş ocakçılığı	20	8	913	209
İmalat	854	184	52939	10631
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	46	6	276	52
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	7	2	290	67
İnşaat	485	139	12207	2841
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	592	204	15860	5033
Ulaştırma ve depolama	186	39	3718	982
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	224	78	7930	2039
Bilgi ve iletişim	64	9	1492	331
Finans ve sigorta faaliyetleri	4	2	207	67
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	54	19	2537	842
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	222	19	10407	800
Eğitim	41	22	1501	604
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	27	16	2111	774
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	4	2	395	86
Diğer hizmet faaliyetleri	24	8	1312	363
Toplam	2.855	757	114.095	25.721

Kaynak: 2017 İPA

TR90 bölgesinde Temininde Güçlük Çekilen Meslekler(TGÇM) en fazla İmalat (854), Toptan ve perakende ticaret (592) ve İnşaat (485) sektörlerinde gerçekleşmiştir. Bölgede ve Türkiye genelinde aynı sıralama gerçekleşmiştir. Bu üç sektör bölgedeki TGÇM sayısının yüzde 67,7'sini oluştururken Türkiye Genelinde ise yüzde 71'ini oluşturmaktadır. Sektörel olarak en fazla TGÇM işyeri sayısı aynı TGÇM sayısında olduğu gibi ilk üç sektör sırasıyla Toptan ve perakende ticaret, İmalat ve İnşaat sektörleridir. Sektörel olarak Türkiye Geneli en fazla TGÇM işyeri sayısı ise İmalat, Toptan ve perakende ticaret ve İnşaat sektörlerindedir.

Grafik 5: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

Kaynak: 2017 İPA

Bölgede TGÇM nedenlerine baktığımızda, en başta Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması (yüzde 74,4) gelmekte ve onu Yeterli iş tecrübesinde sahip eleman bulunamaması (yüzde 56,8) ve Bu meslekte işe başvuru yapılmaması (yüzde 49,3) takip etmektedir. Türkiye genelinde de ilk üç değişmemektedir ve benzer oranlarla sıralanmaktadır.

Tablo 11: En Fazla Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslekler	TGÇM Sayısı
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	197
MAKİNECİ (DİKİŞ)	165
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	159
GARSON (SERVİS ELEMANI)	132
BEDEN İŞÇİSİ (TAŞIMA, YÜKLEME-BOŞALTMA)	72
İMAL İŞÇİSİ	65
SATIŞ DANIŞMANI	62
ELEKTRİK TEKNİSYENİ	54
ELEKTRİK TEKNİKERİ	54
PAZARLAMACI	52

Kaynak: 2017 İPA

Bölgede en fazla temininde güçlük çekilen ilk dört meslek sırasıyla Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi ve Garson (Servis Elemanı)'dır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

TR 90 bölgesinde işverenlerin 2018 yılı Nisan sonu itibariyle istihdamlarının ne yönde değişim gösterecekleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda işverenlerden bir yıl sonraki istihdam değişimlerini meslek düzeyinde tahmin etmeleri istenmiştir.

Tablo 12: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Madencilik ve taş ocakçılığı	58	2,4%
İmalat	1.818	6,9%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	48	3,5%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	36	2,9%
İnşaat	1269	7,9%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	1000	5,9%
Ulaştırma ve depolama	123	2,6%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	270	4,4%
Bilgi ve iletişim	40	1,7%
Finans ve sigorta faaliyetleri	13	5,2%
Gayrimenkul faaliyetleri	2	3,5%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	155	13,2%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	100	0,8%
Eğitim	75	4,6%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	52	1,1%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	7	1,1%
Diğer hizmet faaliyetleri	18	2,2%
TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN, GÜMÜŞHANE	5.086	5,1%

Kaynak: 2017 İPA

Bölgede net istihdam değişim oranı(NİDO) yüzde 5,1 olarak gerçekleşmiştir. NİDO en yüksek olan sektörler yüzde 13,2 ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, yüzde 7,9 ile İnşaat ve yüzde 6,9 ile İmalat sektörleri olarak sıralanmaktadır. Türkiye genelinde de İnşaat sektörü yüzde 7,1 ile NİDO en yüksek olan sektör olarak yer almaktadır, onu yüzde 4,8 ile Madencilik ve taş ocakçılığı ve yüzde 4 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü izlemektedir. Türkiye genelinde NİDO yüzde 3,2 olarak gerçekleşmektedir. Bölgenin net istihdam değişim oranı Türkiye genelinden daha fazla gerçekleşmiştir.

Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	115	1,2%
Hizmet ve Satış Elemanları	741	5,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1.335	5,7%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	42	13,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	200	2,8%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.312	8,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	214	2,4%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.119	5,7%
Yöneticiler	7	0,4%
TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN, GÜMÜŞHANE	5.086	5,1%

Kaynak: 2017 İPA

Bölgede Net istihdam değişim oranı en yüksek olan meslek grubu yüzde 13,5 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları iken, onu yüzde 8,6 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar takip etmektedir. Türkiye genelinde ise meslek grupları içerisinde en yüksek değişim oranı yüzde 4,8 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlarda gerçekleşirken, onu yüzde 4,3 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve yüzde 3,9 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda gerçekleşmiştir. Net istihdam değişim oranı bölgede yüzde 5,1, Türkiye genelinde ise yüzde 3,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 14: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (İnşaat)	Teknik Servis Elemanı
Makineci (Dikiş)	Veri Giriş Kontrol İşletmeni
İnşaat İşçisi	Minibüs Şoförü
Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (Temizlik)
Garson (Servis Elemanı)	Diş Protez Teknisyeni
Satış Danışmanı	Bekçi
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle)	Parke Döşeyicisi
Fındık İşleme İşçisi	Mermer Döşeyici
Temel İmalat ve Montaj Elemanı	Ustabaşı/Postabaşı/Formen/Atölye Sorumlusu

Kaynak: 2017 İPA

Araştırma kapsamında bölgede en fazla net istihdam artışı beklenen meslekler; Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (İnşaat) ve Makineci (Dikiş) olurken, Türkiye genelinde en fazla istihdam artışı beklenen meslekler Temizlik Görevlisi, İnşaat İşçisi ve Güvenlik Görevlisi şeklinde sıralanmaktadır. Türkiye ile kıyasladığımızda en fazla istihdam artışı beklenen ilk 10 meslekten 7 tanesinin aynı olduğu gözlenmektedir. Satış Danışmanı, Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (İnşaat), İnşaat İşçisi, Garson (Servis

Elemanı), Güvenlik Görevlisi ve Makineci (Dikiş) meslekleri hem bölgede hem de Türkiye geneli içerisinde ilk 10'da yer almıştır.

Bölgede en fazla net istihdam azalışı beklenen meslekler Temizlik Görevlisi, Teknik Servis Elemanı ve Veri Giriş Kontrol İşletmeni olmuştur. Türkiye genelinde en fazla net istihdam azalışı beklenen meslekler Elektrik Tesisat Ustası, Destek Personeli (Yardımcı Hizmetler) ve Boyama-Yıkama Makinesi Operatörü (Kumaş) olarak sıralanmaktadır. En fazla net istihdam azalışı beklenen ilk 10 meslekte bölge ile Türkiye arasında bir benzerlik görülmemektedir.

Tablo 15: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
Madencilik ve taş ocakçılığı	17,9%	0,0%	42,9%	39,3%
İmalat	31,5%	1,7%	33,9%	32,9%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	30,4%	5,0%	24,9%	39,8%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	28,6%	0,0%	28,6%	42,9%
İnşaat	19,1%	5,2%	47,6%	28,1%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	31,1%	3,2%	32,6%	33,0%
Ulaştırma ve depolama	15,6%	4,7%	47,6%	32,1%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	30,7%	1,7%	40,3%	27,2%
Bilgi ve iletişim	19,4%	4,7%	28,5%	47,4%
Finans ve sigorta faaliyetleri	16,5%	0,0%	25,6%	57,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	33,3%	0,0%	33,3%	33,3%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	33,6%	5,4%	34,9%	26,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	14,3%	5,8%	54,9%	25,0%
Eğitim	27,3%	1,8%	30,2%	40,7%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	20,3%	2,0%	35,7%	42,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	13,3%	0,0%	40,0%	46,7%
Diğer hizmet faaliyetleri	23,4%	3,6%	25,9%	47,1%
TRABZON, ORDU, GİRESUN, RİZE, ARTVİN, GÜMÜŞHANE	25,2%	3,6%	39,6%	31,6%

Kaynak: 2017 İPA

Bölgedeki işverenlerin yüzde 39,6'sı 1 yıl sonrası için istihdam beklentisiyle ilgili fikri olmadığını belirtirken yüzde 31,6'sı değişim beklemediğini, yüzde 25,2'si artış ve yüzde 3,6'sı ise azalış beklediğini ifade etmişlerdir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 46,1'i 1 yıl sonrası için istihdam beklentilerine fikrim yok şeklinde yanıt verirken, yüzde 32,7'si değişmeyecek, yüzde 18,8'i ise artacak ve yüzde 2,4'ü azalacak şeklinde cevap vermişlerdir. Bölgede istihdam artış beklentisi Türkiye ortalamasının üstündedir.

Bölgede 1 yıl sonrası için istihdam artışı en fazla yüzde 33,6 ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri sektöründe beklenirken, en fazla azalış yüzde 5,8 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. İdari ve destek hizmet faaliyetleri yüzde 54,9 ile fikrim yok seçeneğinin en fazla tercih edildiği sektör olurken, Finans ve sigorta faaliyetleri ise yüzde 57,9 ile değişim beklentisi olmayan sektör olarak öne çıkmaktadır. Türkiye genelinde ise istihdam artışı yüzde 22,7 ile İmalat sektöründe, en fazla azalış yüzde 3,6 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü yüzde 48,8 ile değişim beklentisi olmayan sektör olarak öne çıkarken, İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yüzde 54,2 ile fikrim yok seçeneğinin en fazla tercih edildiği sektör olarak ön plana çıkmaktadır.

SONUÇ

Yaşanan küresel ekonomik krizler, bölgemizde yaşanan siyasi krizler ile jeopolitik riskler ve Türkiye'nin en önemli ihracat pazarı olan Avrupa Birliği'nde çevre ülkelerden kaynaklı yaşanan ekonomik gelişmeler, ihracat ve işgücü piyasası üzerinde baskı yaratmıştır. Belirtilmiş olan bu hususlar doğrultusunda işsizliğin ülkemiz açısından mücadele edilmesi ve politika geliştirilmesi gereken bir problem olduğu öngörülmektedir. Bu nedenle istihdamın korunması ve işsizliğin azaltılması önümüzdeki dönemlerde de hassasiyet gösterilmesi gereken bir konu olacaktır.

10. Kalkınma Planı ve Ulusal İstihdam Stratejisi gibi üst politika belgeleri incelendiğinde işgücü piyasasına ait politika ve hedeflerin olduğu gözlemlenmektedir. Söz konusu hedeflere ulaşmak için gerekli tedbirler arasında Politika Geliştirme ve Uygulama Esaslarını Belirleme Sürecinde Bölgesel ve Sektörel Farklılıkların Dikkate Alınması bulunmaktadır. Bu nedenle İŞKUR tarafından yürütülen işgücü piyasasının talep tarafına yönelik bilgi toplayan İşgücü Piyasası Araştırmaları bölge düzeyinde incelenmiştir.

İstihdamın arttırılması, işsizliğin azaltılması için karar alıcıların işgücü piyasası politikalarına yön verirken kullandıkları en büyük kaynaklarından biri işgücü piyasası verileridir. Piyasanın arz yönü incelenecek olursa bölgeye ait işsizlik oranının 2014 yılından itibaren bir düşüş eğilimi içerisinde olduğu görülmektedir. İşgücüne katılma ve istihdam oranlarında da artış mevcuttur. Piyasanın talep tarafı incelenecek olur ise Kurumumuz tarafında yapılan İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarının incelenmesi gerekmektedir. İşgücü piyasasının arz ve talep tarafı incelenerek işgücünün sektörel ve bölgesel dağılımına yönelik politikalar üretilmeli ve işgücü talebinde artış beklenen ve ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi gerekmektedir. İşgücü piyasasının en temel sorunlarının başında, işgücünün eğitim ve beceri düzeyinin piyasanın talepleriyle uyumlu olmaması gelmektedir. Bu sebeple bölgenin ve sektörün ihtiyaçlarına yönelik iş ve işgücü taleplerinin belirlenmesi ve eşleştirme probleminin çözülebilmesi adına etkin uygulama politikaları üretilmesi gerekmektedir.

Bölgeye ait İPA sonuçlarına bakıldığında; açık iş oranı yüzde 1,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönlendirmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli bilgileri içermektedir. Bu bağlamda işgücü piyasasının talep tarafına ilişkin önemli bir gösterge olan açık işler, işgücü

talebine yönelik olarak planlanan politikalar anlamında başvuru alanını teşkil etmektedir.

Çalışma sonuçlarına göre her üç işyerinden birinin eleman temin ederken güçlük çekmesi işgücü piyasasındaki arz ve talep arasında uyumsuzluk olduğunu göstermektedir. Araştırma kapsamında eleman temininde güçlük çekilen mesleklerdeki güçlük çekilme nedeninin ağırlıklı olarak gerekli mesleki nitelik ve beceriye sahip eleman bulunamaması ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasının olması işgücü piyasasının aradığı nitelik ve özelliklerde eleman bulunmadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle beceri temelli çalışmalar yapılmalıdır. Eleman ihtiyacı duyulan mesleklerde aranan becerileri daha iyi analiz edip ortaya koyacak çalışmaların yapılması önemlidir.

Hangi nitelikte eleman ihtiyacının olduğu tespit edilmesi ve temin ederken güçlük çekilen ihtiyaçların tespit edilmesi doğru aktif işgücü politikalarının uygulanması için büyük önem teşkil etmektedir. İşverenlerin işgücünden en çok mesleki teknik bilgi ve tecrübe talep etmesi İŞKUR'un düzenlediği mesleki eğitim kurslarını ve işbaşı eğitim programlarını daha önemli hale getirmektedir.

Çalışma sonucunda önümüzdeki dönemde istihdamın yüzde 5,1 oranında artacağı tahmin edilmiştir. İstihdamın artacağı öngörülen sektör ve meslekler için bugünden önlem alınmaya başlanmalı ve aktif istihdam politikaları etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Aynı şekilde istihdamdan kopacak işgücü de önceden göz önüne alınıp gerekli önlemler alınmalıdır.

Yerel düzeyde oluşturulan politikaların işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılması noktasında daha etkili olabilmesi için İl İstihdam Kurullarının daha etkin rol alması gerekmektedir. İşgücü Piyasası Araştırmaları kapsamında her il için hazırlanan raporlar daha etkin kullanılmalıdır. İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarında bu çalışmanın sonuçları mutlaka ele alınmalıdır.